

ÖSTERSJÖSTRATEGIN FÖR NYBÖRJARE

FÖR DIG SOM VILL UTVECKLA
DIN KOMMUN OCH REGION

2016

© Tillväxtverket

Upplaga: 1 500 ex, därefter tryck vid behov

Produktion: Ordförrådet

Text: Carina Roxström

Illustration: Maimi Laks

Tryck: DanagårdLiTHO

Tryck: ISBN 978-91-87903-64-9

Pdf: ISBN 978-91-87903-65-6

Info 0653

Broschyren finns att beställa och att ladda ner på
tillvaxtverket.se/publikationer

Har du frågor om broschyren kontakta:
anna.bergdahl@tillvaxtverket.se

Arbetar du med att utveckla din kommun eller region? Är du nyfiken på vad EU:s strategi för Östersjöregionen är och vilken nytta du skulle kunna ha av den? Då är den här broschyren för dig!

Varför behövs en Östersjöstrategi?

**Varför är det så viktigt att samarbeta med andra Östersjöländer?
Hur hänger allt ihop och vad är egentligen skillnaden mellan
EU:s Östersjöstrategi, Europa 2020 och Östersjöprogrammet?
I den här broschyren svarar vi på det och lite till. Vi berättar om de
gemensamma mål som regionen strävar efter och ger tips till den
som vill arbeta med ett projekt. Vi presenterar också personer som
arbetar med strategin och visar på en rad goda projektexempel.**

Vad innebär strategin?

EU:s strategi för Östersjöregionen antogs 2009. Strategin är en överenskommelse mellan medlemsstaterna i EU och Europeiska kommissionen om att fördjupa samarbetet mellan länderna runt Östersjön för att möta de gemensamma utmaningar som länderna i regionen står inför idag. Det handlar till exempel om att rena vårt smutsiga hav, förebygga effekterna av klimatförändringar och bekämpa gränsöverskridande brottslighet. Fokus ligger alltid på den gemensamma problemlösningen och samarbetets alla möjligheter.

Vilken roll har Tillväxtverket?

Tillväxtverket har uppdraget att bidra till och sprida kunskap kring Östersjöstrategins genomförande i Sverige. Vi koordinerar ett brett Östersjönätverk där 23 myndigheter, alla länsstyrelser och många regioner ingår. Nätverket erbjuder stora möjligheter att överskrida sektorsgränser, träffa nya samarbetspartners och utbyta information om exempelvis finansieringsmöjligheter. De myndigheter, länsstyrelser och regioner som ingår i Östersjönätverket kommer årligen in med underlag till Tillväxtverket om sitt arbete med strategin. Tillväxtverket sammanställer sedan dessa till regeringen i en årlig rapport. Förutom rollen som koordinator har Tillväxtverket även uppdraget att införa strategin i sin egen verksamhet, till exempel genom att förstärka matchningen mellan företag och kluster i Östersjöregionen.

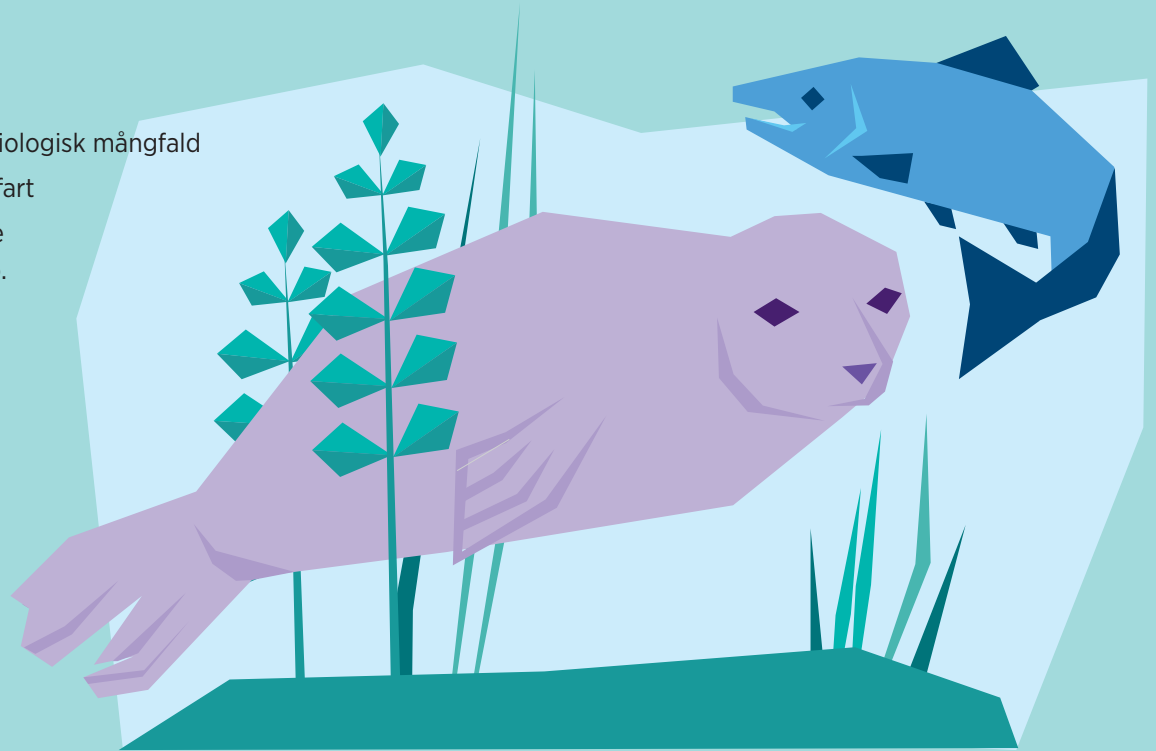
Östersjöstrategins mål och delmål

Rädda havsmiljön

ÖSTERSJÖN SKA HA:

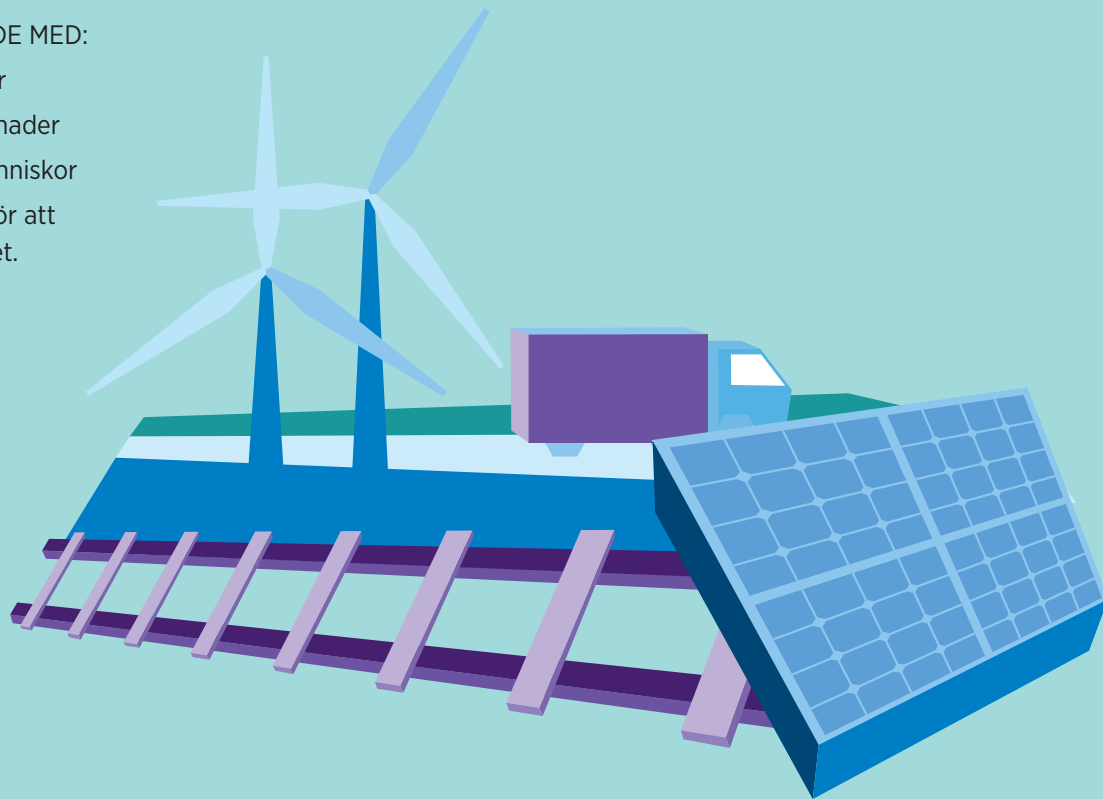
- rent vatten
- en rik och levande biologisk mångfald
- en ren och säker sjöfart
- ett bättre samarbete för en god havsmiljö.

Länka samman regionen

ETT ÖSTERSJÖOMRÅDE MED:

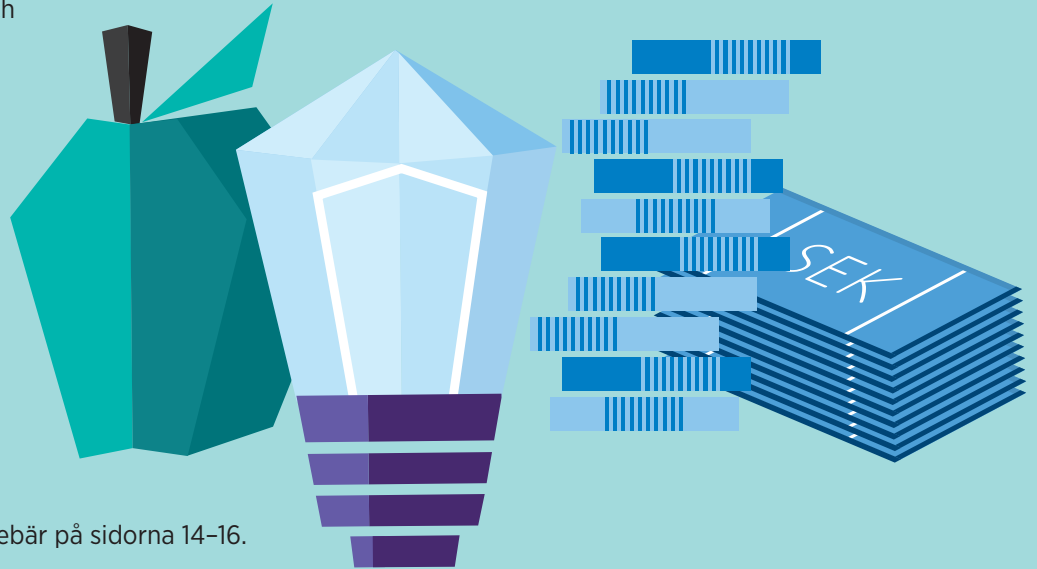
- goda transportvillkor
- pålitliga energimarknader
- sammanlänkade människor
- bättre samarbeten för att bekämpa brottslighet.

Öka välståndet

ÖSTERSJÖREGIONEN SKA:

- vara en föregångare i förverkligandet av EU:s inre marknad
- bidra till Europa 2020-strategin
- förbättra regionens globala konkurrenskraft
- arbeta för klimatanpassning och förbättrad krisberedskap.

Läs mer om vad de tre målen innebär på sidorna 14–16.

EU:s Östersjöstrategi — mer än bara havet!

Förutom havsfrågorna, som är specifika för EU-länderna runt Östersjön, omfattar strategin många andra gemensamma utmaningar och möjligheter. Oavsett om det handlar om transportlösningar, gemensamma utbildningssatsningar eller miljöfrågor är utgångspunkten alltid densamma: att vi löser våra gemensamma utmaningar på ett bättre sätt om vi arbetar tillsammans.

Strategin berör i första hand EU:s medlemsstater i regionen – norra Tyskland, Polen, Litauen, Lettland, Estland, Finland, Sverige och Danmark.

Det finns även länder utanför EU som deltar aktivt i arbetet med Östersjöstrategin. Norge är ofta med i arbetet, likaså Ryssland som är ett viktigt samarbetsland. Även Island och Vitryssland medverkar ibland.

Vilken användning kan vi ha av Östersjöstrategin?

EXEMPEL PÅ INSATSER KAN VARA ATT:

- ▶ arbeta med stadsplanering och hållbarhetsfrågor ur ett större perspektiv,
- ▶ utveckla turism och andra närliggande näringar,
- ▶ samarbeta kring transportfrågor och sjösäkerhet,
- ▶ arbeta med affärsutveckling för att främja företagens internationalisering,
- ▶ utveckla arbetet med smart, grön offentlig upphandling,
- ▶ samarbeta kring energifrågor och andra frågor som knyter ihop miljö och ekonomi,
- ▶ få inspiration till hur man kan hjälpa ungdomar som har hoppat av skolan,
- ▶ effektivisera arbetet med krisplaner och krishantering.

17%

I Östersjöregionen bor
85 miljoner invånare.
17 % av EU:s befolkning.

**SKÄL ATT
SAMARBETA!**

Ett genomtänkt samarbete i Östersjöregionen ger många fördelar. Här är några exempel:

1. Smartare problemlösning

Bättre förutsättningar att lösa gemensamma problem som kräver insatser från alla involverade. Det kan gälla miljöproblemen i Östersjön, bristfälliga transportleder eller behovet av energitillgångar.

2. Smidigare arbetssätt och metoder

Ökad tillgång till arbetssätt och metoder för att till exempel arbeta med kompetensförsörjning och hållbarhetsfrågor.

3. Bättre samarbete kring miljöfrågor

Ökade möjligheter att samarbeta kring hur man exempelvis förebygger översvämningar och annat som har med klimatomställningen att göra.

4. Större marknad

Tillgång till en större marknad för företagens produkter och tjänster samt bättre möjligheter att driva frågor för att underlätta export och import.

5. Ökad kompetens och större nätverk

Ökad kompetens och kontakter som gör företagen starkare på den globala marknaden.

6. Trygghet och säkerhet

Större möjligheter att arbeta kring säkerhet, till exempel brottsbekämpning och krishantering.

7. Ökade resurser

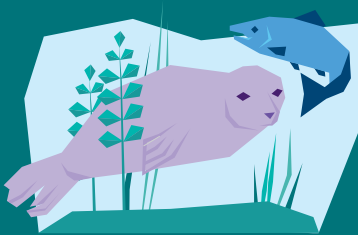
Samarbetet med flera partners i nya nätverk ger ökade resurser till ett gemensamt projekt.

Vad innebär strategins tre mål?

Rädda havsmiljön

Bara tillsammans kan vi rädda Östersjön – ett av världens smutsigaste hav. Östersjöns sårbarhet för övergödning, föroreningar och överfiske ställer särskilt höga krav på samarbetet inom regionen. Målet att rädda havsmiljön handlar om att uppnå en god miljöstatus och biologisk mångfald i havet.

Det kan till exempel ske genom en minskning av tillförseln av näringsämnen samt genom att minska sjöfartens miljöpåverkan genom att göra Östersjöregionen till en föregångsregion för ren sjöfart.

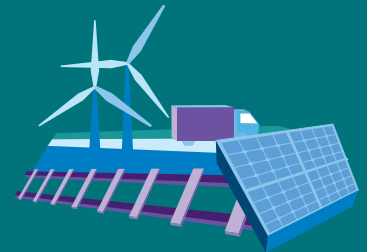

Länka samman regionen

Stora delar av Östersjöregionen är glest befolkad med långa avstånd till andra marknader. Transportsystemen och energimarknaderna har av historiska skäl utvecklats oberoende av varandra. Ännu är de inte sammanlänkade i tillräcklig utsträckning för att bäst ta till vara på regionens potential för konkurrenskraft och livskvalitet. Det krävs ett bättre samarbete för att förbättra regionens transportsystem och trygga energiförsörjningen.

Att länka samman regionen handlar också om att föra människor närmare varandra för att kunna dra nytta av kunskaper, idéer och affärer. Det kan ske exempelvis genom student- och forskningsutbyten eller via företagskontakter. Det handlar också om att säkerställa tillgången till kommunikationsmöjligheter och internet.

En sammanlänkning av regionen främjar också konkreta samarbeten för att bekämpa gränsöverskridande brottslighet som människohandel och smuggling av stöldgods.

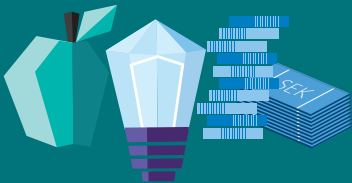

Öka välståndet

Handeln mellan länderna i Östersjöländerna är redan betydande, men skulle kunna öka. EU:s strategi för Östersjöregionen innehåller åtgärder för att främja entreprenörskap, innovation, handel och en digitalt driven tillväxt. Länderna runt Östersjön kan stärka konkurrenskraften och välståndet genom att samverka bättre kring forskning och utveckling och på olika sätt fördjupa den inre marknaden.

Ett prioriterat område är att förbättra samarbetet och utbytet mellan utbildningsväsendet och näringslivet. Östersjöområdets konkurrenskraft hänger även nära ihop med en hög utbildningsnivå.

Vår regions välstånd påverkas också i hög utsträckning av klimatförändringarna. Östersjön värms upp fortare än något annat hav i världen. Översvämningar och torka förutspås att öka och gemensamma förebyggande insatser är viktiga liksom en stärkt gemensam katastrofberedskap.

Det finns en handlingsplan!

Till EU:s strategi för Östersjöregionen finns en handlingsplan där de tre målen preciseras. Till målen finns policyområden med utpekade ansvariga myndigheter och departement i de olika länderna.

I handlingsplanen, som finns både på svenska och engelska, beskrivs också flaggskeppsprojekt som ska tjäna som inspiration. Ett sätt att använda handlingsplanen är att söka i den på de ord som bäst motsvarar ditt intresseområde.

Du hittar handlingsplanen på www.balticsea-region-strategy.eu

Östersjöregionen tillhör de mest konkurrenskraftiga regionerna i världen.

40%

Närmare 40 procent av svensk export går till länderna i Östersjöregionen.

15 mdkr

Fram till år 2020 förväntas nästan 15 miljarder kronor att omsättas i mer än 1 000 projekt inom EU:s program för territoriellt samarbete.

Kontakter du kan ha nytta av:

TILLVÄXTVERKET

Tillväxtverket samordnar ett nätverk av myndigheter och regioner och har även täta kontakter med andra länder i Östersjöregionen. Tillväxtverket kan hjälpa till med kontakter som leder dig vidare.

SVENSKA INSTITUTET

Svenska institutets Östersjöenhet har mångårig erfarenhet av samarbeten i Östersjöregionen. Förutom att svara på frågor och ge råd har Svenska institutet också möjlighet att ge finansiering till insatser för att arbeta i Östersjösamarbeten.

Vill du börja arbeta med ett Östersjöprojekt?

- Utgå från din organisations behov av utveckling.
- Ta hjälp av andra som har erfarenhet av samarbetsprojekt, till exempel de som är beskrivna i den här broschyren.
- Delta på tematiska konferenser och knyt kontakter.
- Ta kontakt med ansvarig för relevanta policyområden inom Östersjöstrategin för att få råd och kontakter till aktörer i andra länder.
- Se till att ha alla relevanta aktörer med från början i projektet för att nå de uppsatta målen.
- Ta del av Tillväxtverkets rapport *Vägen till en Östersjöregion* som finns på tillvaxtverket.se/publikationer.
- Engagera dig i de nätverk som finns i Östersjöregionen (se mer på nästa sida).

Engagera dig i nätverk

Det finns ett antal nätverk i Östersjöregionen för kommuner och regioner som arbetar med relevanta tematiska områden. Genom att engagera sig i nätverken kan man se nya möjligheter till samarbeten och få nya kontakter.

- ▼ BSSSC (Baltic Sea States Subregional Cooperation) samlar regionala myndigheter från samtliga länder i Östersjöregionen.
- ▼ CPMR (The Conference of Peripheral Maritime Regions) och dess geografiska kommission Baltic Sea Commission består av havsnära regioner i Östersjöregionen.
- ▼ UBC (Union of the Baltic Cities) är ett nätverk för kommuner och städer i Östersjöregionen.

Det finns även ett antal nätverk för specifika sakområden såsom t.ex. Baltic Development Forum (BDF) och WHO Healthy Cities Network in the Baltic Sea Region.

Läs mer om nätverken:

BSSSC
www.bsssc.com

CPMR, Baltic Sea Commission
www.balticseacommission.eu

UBC
www.ubc.net

100

Cirka 100 kommuner och städer runt om Östersjön är medlemmar i Union of the Baltic Cities.

Finns det pengar att söka?

Östersjöstrategin är en vägledning och hjälp för att prioritera och samlas kring gemensamma insatser – men det finns inga särskilda pengar avsatta till strategin. Däremot finns det program där man kan söka pengar för att stödja samarbetsinsatser i Östersjöländerna.

Under programperioden 2014–2020 finns det möjlighet att söka pengar för gränsöverskridande samarbete i de flesta EU-programmen, till exempel i Europeiska regionalfonds-, socialfonds- och landsbygdsprogrammen.

EU:s strategi för Östersjöregionen finns inskriven i dessa program, vilket innebär att samarbetet i Östersjöregionen uppmuntras ännu mer än tidigare.

Olika strategier, planer och program påverkar arbetet med utvecklingsfrågor lokalt och regionalt. Det betyder inte att det finns en motsättning mellan dem. Tvärtom. De bygger på varandra. Att arbeta med Östersjöstrategin innebär till exempel att också sträva mot målen i Europa 2020-strategin.

Östersjöstrategin och Europa 2020-strategin

Europa 2020 handlar om smart, hållbar tillväxt för alla. Det är en övergripande strategi för hela EU som stämmer väl överens med ambitionerna i EU:s strategi för Östersjöregionen.

Östersjöstrategin kompletterar Europa 2020 genom att utgå från det som är specifikt i Östersjöregionen och underlättar därmed för Östersjöländerna att nå målen i Europa 2020-strategin.

VARFÖR EN GEMENSAM STRATEGI FÖR JUST ÖSTERSJÖREGIONEN?

- ▼ Här finns våra främsta handelspartners.
- ▼ Här har vi gemensamma utmaningar kring miljö, tillväxt och demografi.
- ▼ Här har vi möjligheter att positionera regionen i ett globalt perspektiv.

800 mil

Östersjön har en 800 mil lång kust.

Östersjöstrategin vs Östersjöprogrammet

Östersjöstrategin är ett strategiskt dokument för frågor som är särskilt viktiga för regionen. Östersjöprogrammet är ett av många EU-program som svenska aktörer kan ta del av när det gäller gränsöverskridande samarbete. Östersjöprogrammet är det enda av dessa program som täcker hela Östersjöregionen och därför är det förstås ett vanligt program att söka pengar från för insatser inom Östersjöstrategin. Men alla EU-program i regionen ska bidra till Östersjöstrategin, till exempel Landsbygdsprogrammet, de regionala strukturfondsprogrammen och Europeiska socialfondens program. Det är därför viktigt att uppmärksamma andra möjligheter och att fundera kring en kombination av olika EU-program.

För dig som vill gå på djupet

Du som vill fördjupa dig mer om EU:s strategi för Östersjöregionen kan titta i handlingsplanen, adressen står i marginalen på denna sida. Nedan följer en uppräknig av de 13 olika policyområden som finns i planen. Varje punkt motsvarar ett avsnitt som du enkelt kan söka efter.

POLICYOMRÅDEN

- ▼ Bioeconomy – Jordbruk, skogsnäring och fiske.
- ▼ Culture – Kulturella och kreativa näringarna.
- ▼ Education – Utbildning, forskning och anställningsbarhet.
- ▼ Energy – BEMIP Action Plan – För konkurrenskraftig, säker och hållbar energi.

Policyområden

Varje policyområde i Östersjöstrategin har en ansvarig samordnare. Du kan ta kontakt med ansvarig samordnare för att till exempel få råd och kontakter till aktörer i andra länder.

Du hittar kontaktuppgifter till samtliga
policysamordnare och samordnare av
de horisontella åtgärderna på:
www.balticsea-region-strategy.eu

- ▶ Hazards – Minska användningen av och påverkan av farliga ämnen.
- ▶ Health – Förbättra och främja människors hälsa inklusive sociala hälsoaspekter.
- ▶ Innovation – Använda hela regionens potential inom forskning, innovation och företagande, genom möjligheterna i en digitalt integrerad marknad för att attrahera talanger och investerare.
- ▶ Nutri – Minska gödningsämnen i havet till en acceptabel nivå.
- ▶ Safe – Bli ledande region när det gäller sjöfartssäkerhet.
- ▶ Secure – Förebygga olyckor på land och gränsöverskridande brottslighet.
- ▶ Ship – Bli en framgångsregion för ren sjöfart.
- ▶ Tourism – Stärka utvecklingen i hela makroregionen genom turism.
- ▶ Transport – Förbättra interna och externa transportlänkar.

Horisontella åtgärder

Förutom de 13 policyområdena, har handlingsplanen fyra horisontella åtgärder. Dessa är insatser för att svetsa samman länderna i regionen och därmed stärka samarbetet med Östersjöstrategin.

Det handlar till exempel om samarbetet med närliggande länder, klimatfrågor och kunskapsuppbyggnad för de aktörer som genomför strategin. Du kan läsa mer om de horisontella åtgärderna i handlingsplanen.

- ▼ Capacity – Kapacitetsuppbyggnad och engagemang
- ▼ Climate – Klimatfrågor
- ▼ Neighbours – Skapa mervärde för Östersjösamarbetet genom samarbete med grannländer som inte är EU-medlemmar
- ▼ Spatial Planning- Främja användningen av fysisk planering i havs-, kust- och landområden i alla medlemsstater runt Östersjön och utveckla ett gemensamt synsätt för gränsöverskridande samarbete.

”En del frågor är för stora för en nationell nivå och för små för en europeisk nivå. Då är Östersjönivån ett bra sätt att arbeta på.”

Lena Andersson Pench

Europeiska kommissionen, Generaldirektoratet för regional- och stadspolitik

Varför har vi en Östersjöstrategi?

Vi har en Östersjöstrategi därför att de åtta medlemsländerna runt Östersjön såg ett behov av en gemensam strategi. De tog med sig initiativet till Bryssel, där Östersjöstrategin som första makroregionala strategi godkändes av Europeiska Rådet 2009. Efter sex aktiva år är strategin i dag en förebild för andra regioner i Europa.

Donaustrategin, Adriatiska-Joniska Strategin samt Strategin för Alperna, med totalt 19 medlemsländer och 8 icke-medlemsländer, visar stort intresse för hur länderna runt Östersjön samarbetar.

Vilket mervärde ser du att det finns för en regional eller lokal aktör att arbeta med Östersjöstrategin?

Det finns vissa utmaningar och problem som kan tacklas bättre när man jobbar tillsammans grannländer emellan, än om man ska försöka lösa dem på egen hand.

En del frågor är för stora för en nationell nivå och för små för en europeisk nivå. Då är Östersjönivån ett bra sätt att arbeta på. Att som företag, kommun eller region ingå i Östersjöstrategin innebär att ha ett tydligt ramverk bakom sig med stor tillgång till gränsöverskridande kontakter och kompetenser, men

också till en ökad budget. För små och mellanstora företag innebär det stora chanser till nya affärskontakter och en utvidgad marknad.

Hur tror du att samarbetet i Östersjöregionen utvecklas till år 2030?

Östersjöstrategin har under sina sex år visat att den kan vara flexibel och anpassa sig efter nya utmaningar. I en föränderlig omvärld är det viktigt att kunna omprioritera vad man ska jobba med i framtiden. Från EU-kommissionens sida har vi en öppen hållning till medlemsländernas egna önskemål.

”Regionen har olika styrkor inom digitalisering och det är kombinationen av dessa, i samverkan, som skapar globalt ledande position.”

Niclas Forsling

Nordiska Ministerrådet. Samordnare för policyområdet innovation

Kan du nämna något exempel på frågor som ger mervärde för innovation om man arbetar med dem i ett Östersjöperspektiv?

Digitaliseringen är ett område som absolut har nytta av ett strategiskt samarbete. Länderna kring Östersjön har en hög mognadsgrad vad gäller IT-användning, hög produktion av digital talang samt ett starkt ekosystem, främst i huvudstäderna, till stöd för nya digitala företag.

Regionen har olika styrkor inom digitalisering och det är kombinationen av dessa, i samverkan, som skapar globalt ledande position.

Vilka råd vill du ge till dem som är intresserade av att börja samarbeta?

- Bygg tillit och ha tålamod. Det kan ta tid att förstå varandras behov.
- När ni fått ett samarbete att fungera – värna om och underhåll det goda partnerskapet.

Du är samordnare för innovation i Östersjöstrategin. När kan det vara aktuellt för en kommun eller region att ta kontakt med dig?

För att pröva om en idé eller projektförslag passar in i policyområdet innovation. Vi kan via vårt kontaktnät identifiera vilken bäring som en idé har i olika delar av Östersjöområdet.

Blå tillväxt ur havets skattkammare

Haven som drivkrafter för europeisk ekonomi bedöms ha stor potential för innovation och utveckling. Blue Growth – hållbar tillväxt ur havets resurser – är ett hett område där samarbetet kring Östersjön är viktigt.

– Vi är bara i början av utforskandet av blå tillväxt, säger miljöstrateg Peter Askman, Region Skåne, som är en av deltagarna i det tre-åriga Östersjöprojektet Smart Blue Regions. Havet är en skattkammare med enorma potentialer för nya näringar och ökad tillväxt.

Det kan handla om vattenbruk, kustturism, marin bioteknologi och havsbaserad energi. Ett exempel är flytande vindkraftsplattformar som kan placeras långt ut till havs. Ett annat är utnyttjandet av alger för allt från livsmedel, kosttillskott och färgämnen till biologiska material eller bioenergi.

– Inom den maritima sektorn finns det möjligheter att korsbefrukta, både blå och andra näringsverksamheter, säger Peter Askman. För att hitta nya möjligheter behöver aktörerna mötas och ge varandra impulser.

Havsbaserad vindkraft är exempel på en bransch som ständigt är i behov av kostnadseffektiva lösningar och ny smart teknik. Smart Blue Regions kommer att ta fram verktyg så att dessa företag kommer in i större, expanderande sammanhang.

- Här har samarbetet mellan näringsliv, akademi och regionala aktörer kring Östersjön stor betydelse. Framför allt är det viktigt att Östersjöregionerna utvecklar förmågan att komplettera varandra utifrån sina olika styrkor.

Smart Blue Regions leds av Schleswig-Holstein. Övriga projektpartners är verksamma i Estland, Lettland, Polen, Tyskland, Finland och Sverige.

Vill du veta mer om Smart Blue Regions?
Gå in på www.smartblueregions.eu

Foto:
Leif Johansson

”I mitt arbete handlar det om att jag får en god överblick över hur andra länder i Östersjöregionen arbetar med hållbar utveckling.”

Ewa Andersson

Tillväxtverket. Verksam inom finansiering av miljö- och innovationsprojekt i Östersjöregionen

Varför jobbar ni med Östersjöregionen?

För Tillväxtverket är det centralt att stödja samarbeten över sektors- och nationsgränser med inriktning på företags innovationsförmåga och internationalisering. Östersjöländerna har liknande kulturer och kompletterande kompetenser som tillsammans kan öka företagens möjligheter att rikta sig till en global marknad. Det är viktigt att det finns direkta och konkreta åtgärder som engagerar små och medelstora företag.

Tillväxtverkets delaktighet handlar dels om finansiering, dels om att medverka till att företag och kluster kan bygga

långsiktiga relationer. Ett exempel på ett prioriterat gränsöverskridande finansieringsverktyg är BSR Innovation Express som stödjer internationalisering av små och medelstora företag genom kluster och innovationsmiljöer. I Sverige har verktyget fokus på hållbarhet och miljöteknik.

Vad är mest givande med samarbetet?

Att se konkreta resultat i form av företag som har etablerat nya partners för affärer, företagsnätverk som har fått innovationsuppdrag via samarbeten eller regioner som stärker sitt tillväxtarbete.

I mitt arbete handlar det om att jag får en god överblick över hur andra länder i Östersjöregionen arbetar med hållbar utveckling och utveckling av miljöteknikföretag. Till på köpet får jag ökad kunskap och många nya kollegor.

Vilket råd vill du ge till andra som är intresserade av att börja jobba med samarbete i Östersjöregionen?

- Bygg relationer!
- Fokusera! Det går inte att jobba med alla frågor på en gång.
- Var tydliga med vad ni vill!

”Leta efter samarbetspartners utanför de stora vallfartsvägarna. Lämna cityområdena.”

Mikael Scherdin

Uppsala universitet. Chef för och grundare av Entrepreneurship Lab

Varför jobbar ni med Östersjöregionen?

Min utgångspunkt är att universitet och innovationssystem är lokala, men att idéer är globala.

Entrepreneurship Lab är en utvecklingsenhet, knuten till olika universitet i länderna kring Östersjön och utgör en bro mellan region och akademi. Våra studenter hjälper innovatörer att utveckla affärsplaner och starta entreprenöriella processer för hållbar utveckling.

Östersjöområdet bjuder på stora möjligheter och har ett enormt behov av den kunskap som vi kan erbjuda. Efter tre år har vi hittat rätt i koncept, kontakter och

nätverk och efterfrågan blir allt starkare. Numera samarbetar Entrepreneurship Lab med universitet och företag i Estland, Lettland, Litauen och Polen. Vi utvecklar hotellkoncept, servicekoncept, appar med mera. Hittills har mer än 50 idéer utvecklats och många studenter tränats i entreprenörskap.

Vad är mest givande med samarbetet?

- Det är lärorikt! Vi lär oss mycket av våra samarbetspartners perspektiv och stora engagemang.
- Det går lätt att få kontakt och vi hittar snabbt rätt kontaktnät.

Vilka råd vill du ge till andra som är intresserade av att börja jobba med samarbete i Östersjöregionen?

- Leta efter samarbetspartners utanför de stora vallfartsvägarna. Lämna cityområdena. Sök i myllan. Det är på de mindre orterna som insatserna verkligen kan göra skillnad.
- Kom ihåg att många samarbeten går att knyta samman med andra regioner.
- Tänk långsiktigt – inte enbart i projekt!

Satsning på arktisk turism

Arktis är ett av jordens mest attraktiva områden. För att locka fler besökare och få fart på turismen gör Norge, Sverige och Finland gemensam satsning för att nå den internationella marknaden.

Vill du veta mer om Visit Arctic Europe, gå in på www.swedish-laplandvisitorsboard.com/blog/category/visit-arctic-europe

I projektet Visit Arctic Europe går 90 besöksnäringsetreprenörer i Northern Norway, Swedish Lapland och Finnish Lapland samman för att stärka den arktiska regionens konkurrenskraft.

– Vi ser fram emot att projektet leder till nya affärssamarbeten och bidrar till en hållbar utveckling av de arktiska områdena, säger den svenska projektledaren Dan Björk. Samverkan mellan våra grannländer är både naturlig och ett absolut måste för att få tillväxt i området. Enskilda entreprenörer har inte styrkan att slå sig fram på den internationella marknaden. Men tillsammans kan de växa.

Målet är en mer specialiserad turism med fokus på specifika attraktioner och

målgrupper. Därför satsar projektet på en gemensam marknadsföring av hela området. Man vänder sig främst till marknaderna i Tyskland, Benelux, Storbritannien samt USA, men också mot den växande turistindustrin i Kina.

En annan utmaning som projektet tar sig an är att arbeta för ökad tillgänglighet och förbättra transporterna inom de arktiska områdena. I dag är det problematiskt att resa inom området, främst i västlig – östlig riktning.

– Omfattande samarbeten med turoperatörer, agenter, flygplatser, flygbolag och bussbolag ska ändra på det, säger Dan Björk.

Foto:
Graeme
Richardson

”Arbetet ger också stora möjligheter att koppla ihop olika intressanta projekt och människor med varandra.”

Akko Karlsson

Regionförbundet Kalmar län och Västerviks kommun. Politiker för MP

Varför jobbar ni med Östersjöregionen?

Östersjöfrågorna är självklara för oss. Kalmar län har en extremt lång kuststräcka och vattnet är en naturlig del av vår livsmiljö. Vi är mycket beroende av havet, inte minst för turist- och besöksnäringen. Blir det algblomning på Öland så resulterar det direkt i turistbortfall.

Regionförbundet Kalmar län har en särskild strategi för Östersjösamarbete och är medlem i ERB, Euroregion Baltic. Det är en politisk plattform för att utveckla det regionala samarbetet i sydöstra Östersjön.

Vill du veta mer om Euroregion Baltic, gå in på www.eurobalt.org

Där leder Region Kalmar arbetet för att lösa problem som vattenförsörjning och övergödning. Relationer med länderna i Östersjöregionen innebär ett rikt utbyte av kunskap och viktiga affärskontakter. Utifrån lokala behov skapar vi internationella nätverk och relationer som gör att vi stärker varandra.

Kan du som politiker på regional och kommunal nivå dra nytta av Östersjöstrategin?

Strategin blir ett verktyg för gemensamt utbyte, en viktig hävstång i utvecklingen och en bra ingång till internationella samtal. Mitt politiska arbete på kommu-

nal, regional och internationell nivå ger värdefulla kontakter och möjlighet att följa hela kedjan av beslut och diskussioner. Arbetet ger också stora möjligheter att koppla ihop olika intressanta projekt och människor med varandra.

Vilka råd vill du ge till andra som är intresserade av att börja jobba med samarbete i Östersjöregionen?

- Bygg långsiktiga relationer.
- Våga vara prestigelös. Visa vad som inte fungerar. Ställ frågor till era samarbetspartners om hur de har löst problemen. Först då kan det bli ett riktigt utbyte.

”Ha en tydlig strategi. Det ökar chanserna att finna rätt samarbetspartners.”

Anna Jacobson

Region Östergötland. Strateg landsbygdsutveckling

Varför jobbar ni med Östersjöstrategin?

Ur ett landsbygdsperspektiv finns det många gemensamma utmaningar i Östersjöområdet. I Region Östergötland är Östersjöfrågorna särskilt prioriterade. Vi har ett stort skärgårdsområde och kring just de frågorna har vi ett aktivt utbyte genom exempelvis det nordiska skärgårdssamarbetet. Några gemensamma utmaningar handlar om samhällsplanering, näringslivsutveckling, besöksnäring och transporter. Målet är bättre förutsättningar för att bo och verka i skärgården.

Kan du ge några konkreta exempel på vad ni har fått ut av samarbetet i Östersjöområdet?

Vi har haft utbyten med och anordnat studiebesök mellan företag inom besöksnäringen i Sverige, Finland och Estland som ett led i hur man kan utveckla sin produkt och marknadsföring. Just nu arbetar vi genom projektet Baltic Blue Growth med blå tillväxt. Vi testar modeller för storskalig musselodling där musslorna ska användas som ingrediens i djurfoder. Syftet är att skapa arbetstillfällena och nya företag i kustlandskapet och att bidra till att minska övergången i Östersjön.

Vilka råd vill du ge till andra som är intresserade av att börja jobba med samarbete i Östersjöregionen?

- Våga se möjligheterna!
- Var noga med att ta fram de egna behoven och målen. Ha en tydlig strategi. Det ökar chanserna att finna rätt samarbetspartners.
- Våga fråga! Det finns många instanser där man kan få hjälp och råd, exempelvis de svenska kontaktpunkterna för de olika EU-programmen, och de internationella samordnarna inom regionerna.

BLASTIC kartlägger plastens väg från stad till hav

Fyra femtedelar av allt avfall i havet kommer från land. Nu kartlägger projektet BLASTIC skräpets väg från stad till hav för att minska mängden plastavfall i Östersjön.

– Många tror att det marina plastskräpet främst härrör från sjöfarten. Men så mycket som 80 procent kommer från landbaserade källor och till stor del från urbana miljöer, berättar Eva Blidberg vid Håll Sverige Rent, som medverkar i Östersjöprojektet BLASTIC.

Skräp som slängs på gator och torg, förs via regnvatten, vindar och floder till havet. Undermåliga papperskorgar, bristande rutiner i renhållning och dåliga reningsverk förvärrar situationen.

Syftet med projektet BLASTIC är ta fram en vägledning för hur kommuner kan arbeta för att minska nedskräp-

ningen av plastskräp i havet – allt ifrån hur man kartlägger potentiella källor till nedskräpningen till hur det går till att mäta plastskräp och ta fram åtgärdsplaner.

– Med vägledning från vårt Östersjösamarbete kommer enskilda kommuner att kunna göra mycket för att minska plastens spridning, konstaterar Eva Blidberg.

Det tidigare EU-projektet MARLIN, Baltic Marine Litter (2011–2013), förde upp marin nedskräpning på agendan hos beslutsfattare och allmänhet genom att kombinera mätresultat med strandstädningsaktiviteter.

Vill du veta mer om BLASTIC, gå in på www.hsr.se/node/1132

– Med BLASTIC går vi vidare, och överför regionala och nationella strategier till en praktisk användning på lokal nivå.

Fyra kommuner i Finland, Estland, Lettland respektive Sverige deltar genom att agera som pilotområden och kommer att bidra med lokal kunskap och erfarenhet.

– Genom att kommunerna ger respons på projektarbetet, hoppas vi att vägledningarna ska bli användarvänliga och kunna användas av många kommuner, säger Eva Blidberg.

Södertälje kommun är den svenska pilotkommunen.

– Vi har länge värnat om Östersjön, framför allt genom vårt arbete i omställningen till ett ekologiskt jordbruk. Den här frågan ligger i linje med det, säger Tomas Thernström, samordnare för avfallsfrågor i Södertälje kommun.

– Nu hoppas vi även att BLASTIC ska bidra till att vi får nya idéer för hur vi kan förebygga nedskräpning.

Kreativ tanke­medja för stadsmiljöer

Hur få in de konstnärliga perspektiven i stadsutvecklingen? I projektet Think Tank Transbaltic utvecklar konstnärer och forskare tillsammans verktyg för en kreativ och hållbar stadsplanering.

– Det har sedan länge funnits en infrastruktur för till exempel bilar och färjor i Östersjön, men inte någon för konst och kultur, säger projektledare Torun Ekstrand. Det vill vi ändra på. Östersjöstrategin är perfekt för kreativa kontakter och en gemensam plattform.

Think Tank Transbaltic är ett samarbete mellan städer i alla de åtta länderna runt Östersjön, samt Ryssland och Vitryssland. Projektet bygger vidare på Art Line 2011–2014, ett internationellt samarbetsprojekt mellan olika konstinstitutioner, museer och högskolor kring Östersjön. Projektet syftade till att skapa nya mötesplatser och oväntade konstupplevelser i det offentliga rummet.

– Efter tre år fanns etablerade nätverk och mängder med personliga kontakter som vi ville ta vara på, säger Torun Ekstrand, projektledare för samarbetet. Med Think Tank Transbaltic kopplar vi nu samman Östersjöns hamnstäder för att ta reda på vad man kan skapa av det offentliga rummet. Vi kommer särskilt att ta fasta på den kunskap som migranter till och från Östersjöns länder bär med sig. Forskare, konstnärer, arkitekter, stadsplanerare och integrationssamordnare samarbetar med städernas invånare.

Vill du veta mer om
Think Tank Transbaltic, gå in på
thinktanktransbalticpilot.blogspot.se

En konstnär samlar in
ljud från Östersjön
ombord på färjan
mellan Gdynia
och Karlskrona.

Foto: Artline

Tillväxtverket

Swedish Agency for Economic
and Regional Growth

Tel 08-681 91 00
tillvaxtverket.se

Östersjöstrategin för nybörjare

Arbetar du med att utveckla din kommun eller region? Är du nyfiken på vad EU:s strategi för Östersjöregionen är och vilken nytta du skulle kunna ha av den?

Den här broschyren är för dig som vill ha en snabb och enkel ingång till Östersjöstrategin. Varför är det så viktigt att samarbeta med andra i just Östersjöregionen? Varför har EU tagit fram en strategi för det området? Hur hänger allt ihop och vad är det egentligen för skillnad mellan EU:s Östersjöstrategi, Europa 2020 och Östersjöprogrammet? Vilken är Tillväxtverkets roll i genomförandet?

Det och mycket annat svarar vi på i den här broschyren. Framförallt berättar vi om vilken användning en svensk kommun eller region kan ha av Östersjöstrategin och hur man gör om man vill arbeta med ett projekt. Du kan även läsa om pågående projekt samt möta projektledare som delar med sig av sina råd.